

HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) Pälkäneellä vuonna 2025

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021 6§) velvoittaa kuntaa edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointityötä tehdään kunnan eri toimialojen yhteistyönä sekä yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen, julkisten toimijoiden, yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan tulee seurata kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Strategisessa suunnittelussa on asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet.

Kunnalla on lakisääteinen velvoite valmistella kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sekä laatia vuosittain raportti kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Pälkäneen kunnan laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–25 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 12/2022. Sen pohjana on Pirkanmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopistealueet, kuntastrategian linjaukset sekä kuntalaisia koskevaa hyvinvointitietoa. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2026–2029 laadittiin vuoden 2025 aikana. Laajaan hyvinvointikertomukseen sisältyy kuvaus kuntalaisten hyvinvoinnin kehityksestä sekä toteutetusta hyvinvointityöstä valtuustokaudella 2021–2025. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029 kuvaa valtuustokaudelle 2026–2029 asetut painopisteet, jotka keskittyvät terveellisten elintapojen, osallisuuden ja turvallisuuden edistämiseen. Jokaiselle painopisteelle on määritetty tarkemmat tavoitteet, joiden saavuttamiseksi on suunniteltu eri kohderyhmiä huomioivia toimenpiteitä.

Hyvinvointityöryhmä

Pälkäneen kunnassa HYTE-toimintaa johtaa kunnan johtoryhmä ja hyvinvointityötä koordinoi sivistystoimen palvelualue. Toiminnan suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa kunnan poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä, joka koostuu kunnan eri toimialojen, Pirkan sekä eri järjestöjen ja yhteisöjen edustajista. Hyvinvointityöryhmän puheenjohtajana toimii sivistysjohtaja ja hyvinvointityön koordinoinnista käytännössä vastaa hyvinvointikoordinaattori. Hyvinvointityöryhmä kokoontui vuoden 2025 aikana kolme kertaa.

Hyvinvointitieto 2025

Hyvinvointitietoa on saatavilla monista kansallisista ja alueellisista tietopankeista. Laajimpia näistä ovat joka toinen vuosi toteutettava Kouluterveyskysely sekä THL:n ylläpitämä TEAvisari, jonka avulla seurataan kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta toimialakohtaisesti. Keskeinen hyvinvointitiedon tietokanta on THL:n tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet, joka sisältää väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tilastotietoja, mukaan lukien Kouluterveyskyselyn ja TEAvisarin indikaattoreita.

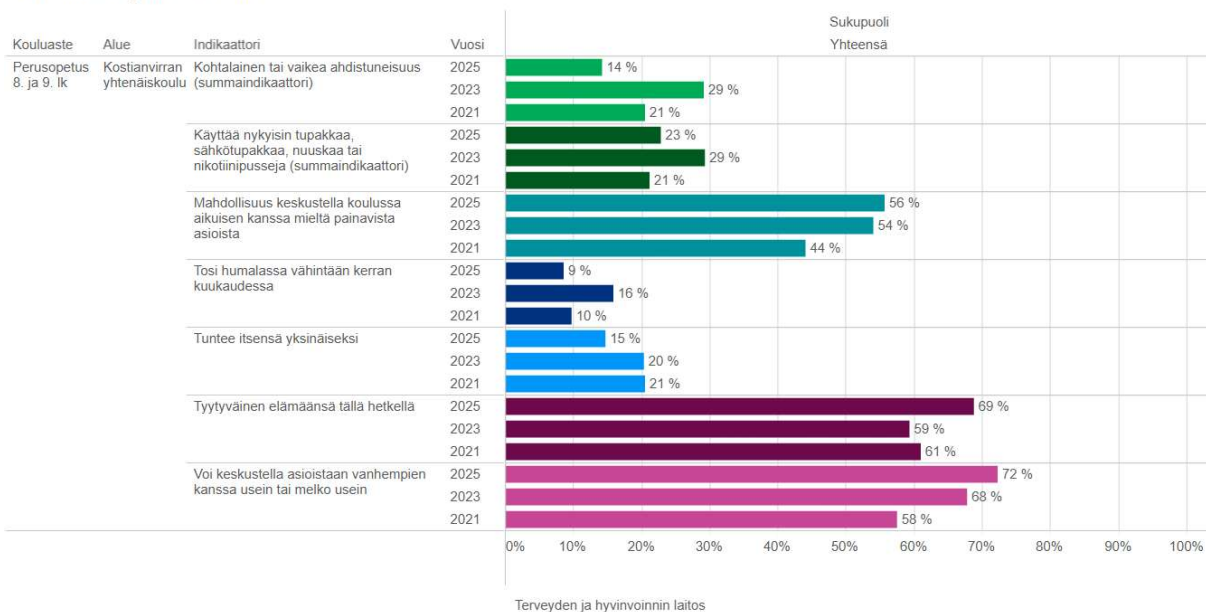
Kouluterveyskysely

Kouluterveyskysely tuottaa seurantatietoa lasten ja nuorten kokemuksista terveydestä, hyvinvoinnista, koulunkäynnistä ja opiskelusta sekä elintavoista. Kouluterveyskysely toteutettiin keväällä 2025. Tulosten perusteella määritellään lukuvuosittain painopistealueet ja teemat, joihin koulujen yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä kiinnitetään erityistä huomiota. Lukuvuonna 2025–2026 nämä asiat ovat edellisluvuvuoden tavoin liikumisen lisääminen ja elintapatietoisuuden vahvistaminen.

Vuoden 2025 kouluterveyskyselyssä useissa nuorten hyvinvointia ja elintapoja kuvaavissa indikaattoreissa ilmeni positiivisia muutoksia edellisikyselyyn nähden (kuvio 1). Vuoden 2023 kyselyssä kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevien yläkoululaisten osuus oli noussut huolestuttavan korkeaksi (29 %), mutta vuoden 2025 kyselyssä lukema oli laskenut 14 %:iin. Vuoden 2025 kyselyssä itsensä yksinäiseksi koki 15 % yläkoululaista (20 % vuonna 2023), joten suunta on alenemaan päin, joskin lukema on edelleen liian korkea. Tyytyväisyys elämään oli noussut vuonna 2025 (69 %) verrattaessa vuoteen 2023 (59 %). Myös alkoholin ja nikotiini tuotteiden käyttö oli vuoden 2025 kyselyssä kääntynyt laskuun. Lisäksi myönteisenä kehityksenä havaitaan, että yläkoululaisten keskusteluyhteys on parantunut niin omien vanhempien kuin koulun aikuistenkin kanssa.

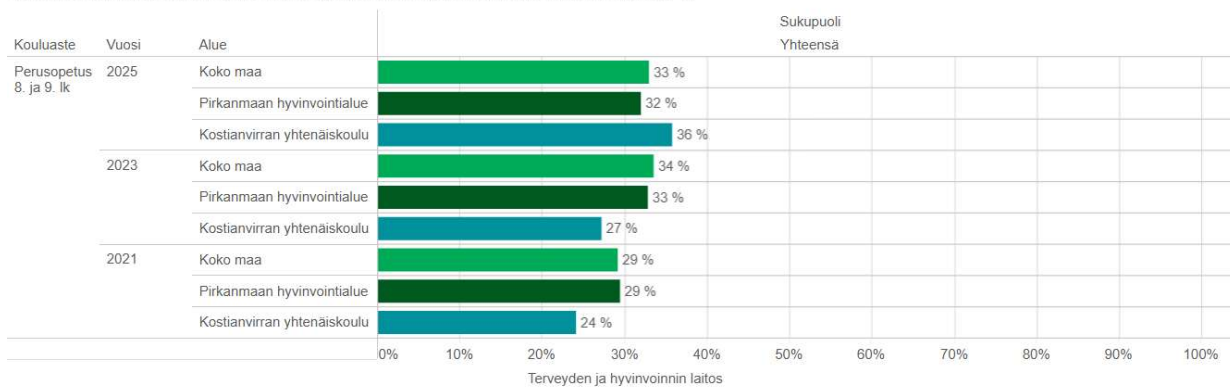
Kostianvirran yhtenäiskoulu

Kuvio 1. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaiden kouluterveyskyselyn tuloksia vuosilta 2021–2025.

Koulukiusaamista esiintyi yläkoululaisten keskuudessa vuosina 2021 ja 2023 Pälkäneellä selvästi vähemmän kuin Pirkanmaalla ja koko maassa, mutta vuoden 2025 kouluterveyskyselyssä koulukiusaamista ilmeni Pälkäneellä yleisemmin kuin Pirkanmaalla tai koko maassa keskimäärin (kuvio 2).

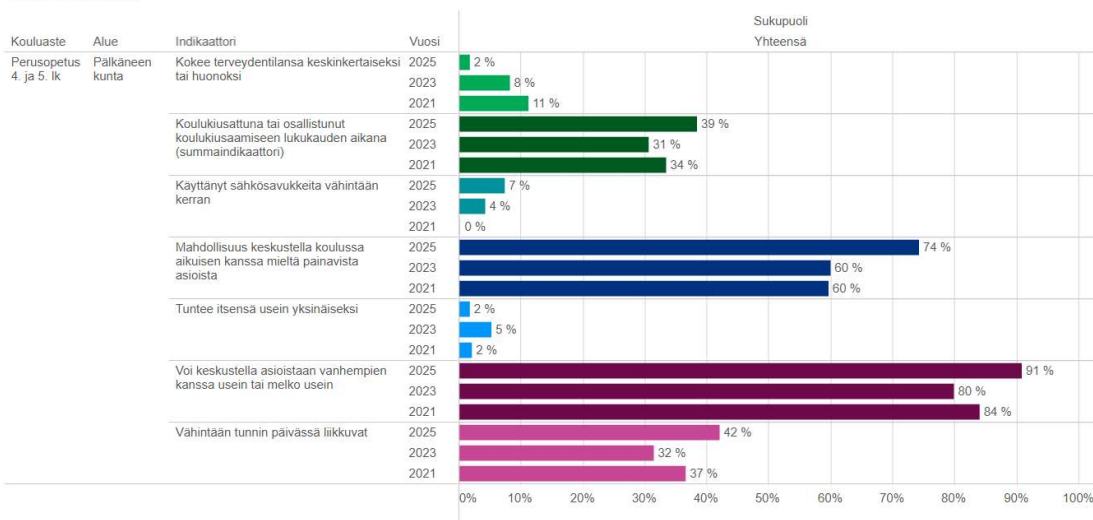
Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana (summaindikaattori), %

Kuvio 2. Koulukiusattuna tai osallistunut koulukiusaamiseen lukukauden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista.

Alakoululaisten kohdalla on vuoden 2025 kouluterveyskyselyssä havaittavissa samansuuntaista myönteistä kehitystä, kuin yläkouluikäisten keskuudessa (kuvio 3). Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien 4. ja 5. luokkalaisten osuus oli vähentynyt vuoden 2021 tasosta (11 %) selvästi, ollen vuonna 2025 vain 2 %. Tuoreimmassa vuoden 2025 kouluterveyskyselyssä keskusteluyhteydet sekä vanhempien että koulun aikuisen kanssa olivat kohentuneet ja itsensä yksinäiseksi kokevien osuus vähentynyt vuoden 2023 kouluterveyskyselyyn nähden. Positiivista kehitystä ilmeni myös liikunnan kohdalla, sillä vuoden 2025 kyselyssä vähintään tunnin päivässä liikkuvien 4. ja 5. luokkalaisten osuus oli kasvanut 42 %:iin. Huolestuttavana kehityksenä myös alakoululaisten kohdalla havaitaan, että uusimmassa kouluterveyskyselyssä koulukiusaaminen oli yleistynyt. Huolestuttavana ilmiönä näyttäyty lisäksi alakouluikäisten sähkötupakkakokeilut.

Pälkäneen kunta

Kuvio 3. Perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaiden kouluterveyskyselyn tuloksia vuosilta 2021–2025.

Move!-mittaukset

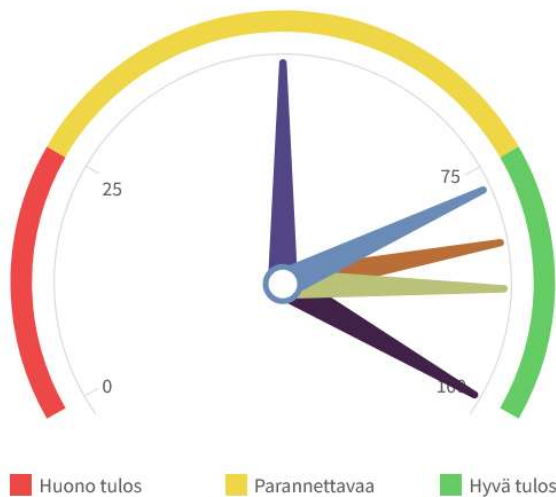
Perusopetusikäisten lasten ja nuorten fyysistä toimintakykyä seurataan säännöllisesti Move!-mittauksilla. Move! on valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka tavoitteena on seurata ja tukea oppilaiden fyysistä toimintakykyä. Move!-mittaukset toteutetaan osana koulun liikuntakasvatusta kaikille 5. ja 8. vuosiluokan oppilaille vuosittain. Vuoden 2025 Move!-mittausten tulosten mukaan huolestuttavan suurella osalla Pälkäneen peruskouluikäisistä oppilaista on heikko fyysinen toimintakyky. Kaikki Move!-mittauksen neljä eri osa-aluetta (kestävyyskunto, lihaskunto, liikkuvuus ja motoriset taidot) huomioiva yhteistulos osoittaa, että 8. luokan pojista 40 %:lla ja tytöistä 47 %:lla fyysinen toimintakyky oli mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. 5. luokkalaisten poikien kohdalla vastaava osuus oli 37 % ja tytöillä 56 %. Erityisesti 5. luokkalaisten tyttöjen saama tulos oli selvästi heikompi, kuin Pirkanmaalla ja koko maassa keskimäärin. Tuloksia tulkittaessa on huomioitava, että pienen otannan vuoksi Pälkäneen tuloksissa on melko paljon vuosikohtaista vaihtelua.

Kuntien terveydenedistämisen aktiivisuus (TEAvisari)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kerää kahden vuoden välein tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruilla selvitetään muun muassa toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä. Vuonna 2025 toteutettiin TEAvisarin kuntajohdon, kulttuurin sekä peruskoulujen tiedonkeruut. Kuntajohdon ja kulttuurin tiedot päivitettiin syksyllä 2025 ja peruskoulujen tiedonkeruun tulokset julkaistaan keväällä 2026.

Kuntajohdon tiedonkeruussa tarkastellaan erityisesti kuntajohdon roolia ja merkitystä kunnan kaikkia toimialoja koskevassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä (kuva 1). Kuntajohdon kokonaispistemäärä Pälkäneellä oli 80 pistettä, kun koko maan keskiarvo oli 87 pistettä. Täydet 100 pistettä Pälkäne sai seuranta ja tarveanalyysi -osiosta, joka kuvaa terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden väestöryhmittäistä seuranta- ja tarveanalyysia sekä raportointia. Pälkäne sai hyvän tuloksen myös voimavarojen (88 pistettä, koko maan keskiarvo 83 pistettä), johtamisen (83 pistettä, koko maan keskiarvo 87 pistettä) ja sitoutumisen (77 pistettä, koko maan keskiarvo 87 pistettä) osalta. Heikoimman tuloksen Pälkäne sai osallisuuden osa-alueesta (50 pistettä, koko maan keskiarvon ollessa 83 pistettä).

Kuntajohto : Pälkäne 2025

Kuntajohto

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus

Aineisto päivitetty 19.12.2025

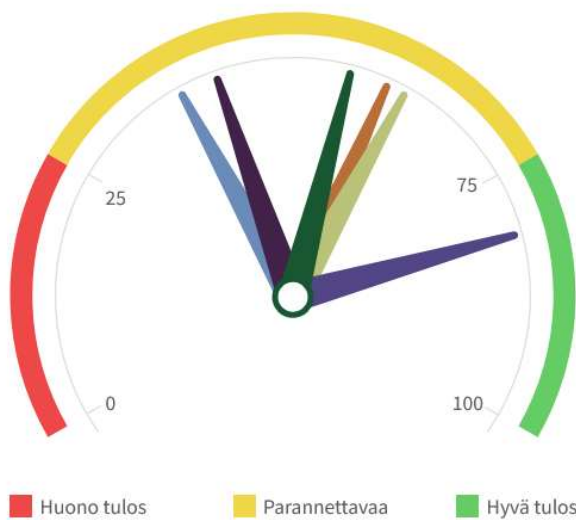
← Pisteen

	Pälkäne	Koko maa
Kuntajohto	80	87
Sitoutuminen	77	87
Johtaminen	83	87
Seuranta ja tarveanalyysi	100	95
Voimavarat	88	83
Osallisuus	50	83

Kuva 1. TEAvisarin tulokset Pälkäneellä vuonna 2025, kuntajohto

Kulttuuria koskevalla tiedonkeruulla kerätään tietoja kuntien toimenpiteistä, resursseista ja toimintakäytännöistä hyvinvointia ja terveyttä edistävän kulttuurin järjestämiseen liittyen (kuva 2). Kulttuurin osalta Pälkäneen pisteet olivat 56, kun koko maan pisteet olivat keskimäärin 77. Asukkaiden osallistumismahdollisuuksia kuvaavan osallisuuden pisteet olivat Pälkäneellä 81, joka vastaa koko maan keskiarvoa. Heikoimman pistemäärän (38 pistettä, koko maan keskiarvo 67 pistettä) Pälkäne sai sitoutumisen osa-alueesta, joka kuvaa strategiatasolla organisaation sitoutumista kulttuurihyvinvoinnin edistämiseen. Myös seuranta ja tarveanalyysi -osion kohdalla Pälkäneen saama pistemäärä (42 pistettä) oli selvästi heikompi, kuin koko maan keskiarvo (70 pistettä).

Kulttuuri : Pälkäne 2025

Kulttuuri

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 19.12.2025

← Pisteet	Pälkäne	Koko maa
Kulttuuri	56	77
Sitoutuminen i	38	67
Johtaminen i	60	86
Seuranta ja tarveanalyysi i	42	70
Voimavarat i	62	68
Osallisuus i	81	81
Muut ydintoiminnot i	56	88

Kuva 2. TEAviisarin tulokset Pälkäneellä vuonna 2025, kulttuuri

HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin tuli käyttöön vuoden 2023 alusta. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista.

Prosessi-indikaattorit (15 kpl) mittaavat nykytilannetta. Ne liittyvät peruskoulujen toimintaan, liikunnan ja kulttuurin edistämiseen sekä kuntajohdon toimintaan hyvinvoinnin edistämiseksi. Niillä haetaan vastausta kysymykseen ”Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on”.

Tulosindikaattorit (5 kpl, vuoteen 2023 asti 6 kpl) puolestaan mittaavat muutosta väestössä. Niillä haetaan vastausta kysymykseen ”Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana”. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta ja tulos skaalataan suhteessa muihin kuntiin. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta sen osalta maksimipisteet.

Pälkäneen HYTE-kerroin vuonna 2025 oli 56, kun se vuonna 2024 oli 54 (kuva 3). Vuoden 2025 HYTE-kertoimen perusteella laskettu asukaskohtainen HYTE-kerroin vuodelle 2026 oli 17,34 €/asukas ([Valtionosuuslaskelmia - Valtiovarainministeriö](#)). Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo Pälkäneellä vuonna 2025 oli 72 ja tulosindikaattoreiden keskiarvo 41.

Indikaattori	Alue	2023	2024	2025
HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341	Pälkäne	17,1	16,8	17,3
HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340		61	54	56
HYTE-kerroin, 1 000 euroa info ind. 5355		108,6	106,6	108,2
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori info ind. 5308		56	41	52
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5301		72	72	40
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5304		55	41	48
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5339		67	66	72
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5306		55	29	36
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5338		55	43	41
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5307		47	31	28
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5303		44	44	

Kuva 3. HYTE-kerroinindikaattorit ja skaalatut tulosindikaattorit Pälkäneellä vuosina 2023–2025.

Hyvinvointityön toteutuminen vuonna 2025

Pälkäneen kunnan strategiassa hyvinvointi on yksi kolmesta keskeisestä painopistealueesta. Pälkäneen kunnan tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat. Palveluita pyritään järjestämään hyvinvointivaikutuksia ennakkoiden, syrjäytymistä ehkäisten ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat asukasryhmät huomioiden. Kuntalaisia tuetaan ja kannustetaan aktiiviseen, liikunnalliseen ja hyvinvointia tukevaan elämäntapaan tarjoamalla palveluita ja toimintaympäristöjä, jotka mahdollistavat monipuolisen hyvinvoinnista huolehtimisen. Kunnan HYTE-työn tavoitteet määritellään laajaan hyvinvointikertomukseen sisältyvässä hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025. Hyvinvointityön painopisteet ovat 1) Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia; 2) Osallisuus ja vaikuttaminen; 3) Turvallinen elinympäristö; ja 4) Vaikuttavat palvelut. Hyvinvointityötä on toteutettu eri toimialoilla monipuolisesti strategiassa ja hyvinvointisuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden mukaisesti.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa ja varhaiskasvatuksen työntekijät ottavat tarvittaessa huolenaiheet herkästi puheeksi varhaisen puuttumisen mallin mukaisesti. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa tehdään monialaista yhteistyötä esimerkiksi lastenneuvolan terveydenhoitajan, eri terapeuttien, kasvatus- ja perheneuvonnan (perheneuvola) sekä koulupsykologien kanssa. Lasten hyvinvointia tuetaan lisäksi ”Liikkuva varhaiskasvatus” -projektin sekä erilaisten kulttuuritapahtumien myötä. Varhaiskasvatuksessa panostetaan luontolähtöisiin ja luontoa hyödyntäviin toimintamuotoihin luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntämiseksi. Varhaiskasvatus on aktiivisesti mukana sivistystoimen lukutaitotiimissä, jonka tavoitteena on innostaa niin lapsia kuin heidän perheitään lukemiseen.

Loppuvuodesta 2025 toteutettiin vanhemmille suunnattu varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskysely. Kyselyyn vastasi 37 perhettä, kun edelliseen vastaavaan kyselyyn vuonna 2023 vastasi 70 perhettä. Pedagogisten kysymysten keskiarvo oli 4,8 (4,6 vuonna 2023). Erityisesti arvostettiin lapsiryhmälle suunnitellun toiminnan toteutumista sekä leikkimisen roolia olennaisena ja tärkeänä osana päivittäistä toimintaa. Palvelukyvyyn osuuden keskiarvo oli 4,7 (4,5 vuonna 2023), jossa paljon kiitosta sai toivotun paikan saaminen. Daisy-toiminnanohjausjärjestelmään ja digitaaliseen vasuun suhtauduttiin kriittisemmin, sillä niiden käyttö koettiin osin hankalana ja vaikeaselkoisena. Kaikkiaan tulokset olivat parempia edelliskyselyyn nähden, mutta vähäinen vastaajamäärä heikentää tulosten luotettavuutta.

Perusopetus

Syksyllä 2025 astui voimaan oppimisen tuen uudistus, jonka seurauksena oppilaiden tukijärjestelmä esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa uudistui. Oppimisen tuen uusi järjestämistapa vaatii kouluilla uudenlaista toimintakulttuuria, joten muutos on vaativa. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa säilytettiin hyvinvointitaidot -oppimiskokonaisuus kolmas- ja seitsemäsluokkalaisille, jonka opetus alkoi elokuussa 2023. Perusopetuksen oppilaille on monipuolisesti tarjolla koulupäivän yhteydessä kerhotoimintaa, johon osallistuminen on ilmaista. Sitouttavaa kouluyhteisötyötä sekä koulunuorisotyötä on pystytty tekemään aiempaa enemmän kouluvalmentajan ja koulunuorisotyöntekijän työpanoksen myötä.

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö tarjoaa nuorille avointa, matalan kynnyksen päihteetöntä toimintaa, johon nuoret voivat osallistua niin yksilö- kuin ryhmätasolla. Nuorisotilatoimintaa järjestettiin vuonna 2025 kahdella nuorisotilalla, Onkkaalassa ja Luopioisissa. Nuorisotilatoiminta on päihteetöntä ja päihdekasvatusta tehdään mm. teemaviikoilla. Toimintaan kuului säännöllisen nuorisotilatoiminnan lisäksi luonnossa tapahtuvaa toimintaa sekä nuorille suunnattuja tapahtumia. Kesäaikana nuorisopalvelut järjestivät maksuttomia liikunnallisia päiväleirejä Onkkaalassa ja Luopioisissa sekä kahden yön mittaisen leirin Rajalansaassa.

Tammikuussa 2025 Pälkäneellä käynnistyi Ohjaamotoiminta. Ohjaamo on avoinna kerran viikossa tarjoten nuorille matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa eri elämäntilanteissa. Nuorisopalvelut ovat mukana Ankkuri-verkostossa, jonka toiminnan tavoitteena edistää alle 18-vuotiaiden nuorten hyvinvointia, ehkäistä rikoksia ja katkaista varhaiset rikoskierteet moniammatillisella yhteistyöllä.

Elinvoima- ja työllisyyspalvelut

Julkiset työvoimapalvelut siirtyivät kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alusta lähtien, jonka myötä Pälkäneen kunnassa työllisyyspalvelut on toteutettu osana Tampereen seudun työllisyysaluetta. Myös kotoutumislaki uudistui siten, että vastuu TE-palvelujen kotoutuja-asiakkaiden työvoimapalveluista ja kotoutumisen edistämisestä siirtyi kunnille.

Syksyllä 2024 käynnistynyt ESR+-rahoitteinen Oiva Pälkäne -hanke jatkoi toimintaansa vuoden 2025 ajan tavoittaen suunnitellusti työ- ja koulutuselämän ulkopuolella olevia 18–64-vuotiaita pälkäneläisiä. Hanke on tarjonnut kohderyhmälle monipuolisia mahdollisuuksia osallistua erilaisiin osallisuutta ja aktiivisuutta tukeviin ryhmiin sekä yksilöohjaukseen. Kostiakeskuksen tiloissa syksyllä 2024 aloittanut yhteisöneuvontapalvelu, joka tarjoaa viikoittain matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa erilaisten arjen asioiden hoitamisessa, on niin ikään ollut toiminnassa myös vuonna 2025. Yhteisöneuvonta on kaikille avoin ja maksuton palvelu, joka toteutetaan Pirhan sekä Pälkäneen kunnan ja seurakunnan yhteistyönä. Kostiakeskuksella on saatavilla myös TE- ja KELA-asiointipalvelut sekä neuvontaa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluissa on panostettu vuoden 2025 aikana helposti saavutettavien liikuntamahdollisuuksien kehittämiseen ja näkyvyyden lisäämiseen. Fluent Outdoors -sivustoon on merkattu ulkoliikuntapaikkoja Pälkäneellä. Liikunta- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuuden parantamiseksi vuoden 2025 aikana on valmisteltu harrastuskalenterin käyttöönottoa, jonka avulla kuntalaiset saavat helposti tietoa eri harrastusmahdollisuuksista. Vuoden 2025 keskeinen tavoite oli toteuttaa liikuntapalvelujen kysely, jonka yhteydessä kartoitettiin myös kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta. Kyselyn tulosten perusteella on laadittu liikuntapalvelujen toimintasuunnitelma vuosille 2026–2029, jonka tavoitteena on lisätä erilaisten liikuntaryhmien määrää painopisteenä lapset ja nuoret, kehittää yhteistyötä kolmannen sektorin ja koulujen kanssa sekä tarjota matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia eri ikäryhmille painottaen luontoliikuntaa.

Pälkäneen kunnan testamenttivaroilla ja –rahastoilla on toteutettu edelleen aktiivista hyte-työtä ikäihmisten palveluissa. Varoilla palkattu terveystuokoordinaattori on jatkanut tehtäväänsä, jonka keskeisenä tavoitteena on edistää ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä luomalla helposti saavutettavia liikuntamahdollisuuksia. Vuonna 2025 kyläjumpparyhmät, Ulkoiluystävä-toiminta ja avoin kuntosalivuoro jatkoivat toimintaansa. Vuonna 2025 toteutettiin lisäksi ikäihmisten luonto- ja uimahalliretkiä sekä luotiin mahdollisuuksia omatoimisille liikunnalle ja sosiaalisille kohtaamisille.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut tuottivat vuoden 2025 aikana eri yhteistyökumppaneiden kanssa lukuisia kulttuuritapahtumia kaikenikäisille pälkäneläisille. Vuoden 2025 aikana perustettiin uusi yhteistyöfoorumi, Kulttuuripöytä, joka kokoaa yhteen paikallisia kulttuurialan toimijoita, ammattilaisia ja harrastajia. Kulttuuripöydän tavoitteena on edistää paikallista kulttuuritoimintaa sekä vahvistaa toimijoiden välistä vuoropuhelua.

Lukemisen edistämiseen liittyviä toimenpiteitä laajennettiin ottamalla käyttöön viidesluokkalaisille suunnattu lukuresepti, joka jaetaan alakoulun lääkärintarkastusten yhteydessä. Aiemmin lukuresepti on ollut käytössä

neuvolassa 1–6-vuotiailla. Kulttuurikasvatusohjelma Kulttuuripolku, joka on aiemmin kohdistunut perusopetuksen 1.–9. luokkien oppilaille, kattaa nykyisin myös varhaiskasvatuksessa olevat lapset. Lisäksi Pirkanmaan kuntien kulttuurityöntekijöiden verkoston, Operaatio Pirkanmaan, kanssa toteutettiin useita kulttuurikasvatuksen sisältöjä, kuten neljäsluokkalaisten sanataidepaja, Soiva syli -konsertti, vauvaperheiden sirkustyöpaja ja lastenteatteriesityksiä.

Ikäihmisten kulttuurihyvinvoinnin edistämiseksi kulttuuripalvelut loivat Kulttuurikaveri-toimintamallin, jonka tarkoituksena on tarjota vapaaehtoisten vertaisohjaajien tukea ja seuraa paikallisiin kulttuuritapahtumiin. Lisäksi kulttuuripalvelut toteuttivat testamenttivaroilla ikäihmisille suunnattuja kulttuurisisältöjä, kuten kevätkonsertin, retken Jyväskylään sekä yhteisömuusikon vierailuja palvelutaloihin, kyliin ja kotihoidon asiakkaille. Kulttuuripalvelut osallistuivat myös Pälkäneen hyvinvointipäivien suunnitteluun ja toteutukseen liikuntapalveluiden kanssa.

Ruokapalvelut

Pälkäneen ruokapalvelut valmistavat päivittäin ateriat kunnan kouluihin ja päiväkoteihin. Kunnan nettisivuilla on nähtävillä kiertävä kuuden viikon ruokalista sekä ruokalistajulkaisut, joista on katsottavissa ruokalistalla olevien ruokien ainesosia, allergeenejä sekä ravintosisältötietoja. Kouluilla on päivittäin pääruokavaihtoehtona kasvisruoka. Kostiakeskuksen kanssa vuonna 2024 käynnistetty yhteistyö, jossa ylijäänyttä ruokaa jaetaan Kostiakeskuksella ruoka-apuna, jatkui myös vuoden 2025 ajan.

Lokakuussa 2025 ruokapalveluissa otettiin käyttöön hiilijalanjälkilaskuri, joka auttaa mittaamaan aterioiden ilmastovaikutuksia ja hiilijalanjälkeä. Annoksien päästötieto voidaan tuoda asiakkaille helposti näkyviin ruokapalveluilla käytössä oleville digitaalisille ruokalistajulkaisuille. Hiilijalanjälkilaskennan avulla ruokalista ja reseptiikka voidaan kehittää kohti pienempää ilmastokuormaa ja ruokailijoille voidaan tarjota selkeää tietoa annosten ilmastovaikutuksista.

Yhteistyössä sivistyspalveluiden kanssa syksyllä 2025 käynnistettiin kouluruokaraati, jonka painotus on lukuvuonna 2025–2026 7.–9. luokkalaisissa. Kouluruokaraadin kokoonpanoon kuuluu mm. oppilaskunnan oppilaita ja ohjaava opettaja, terveydenhoitaja, kouluvalmentaja sekä rehtori. Kouluruokaraadin tavoitteena on kehittää oppilaiden, henkilökunnan ja ruokapalvelun välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä kouluruokailun kehittämiseksi oppilaita kuunnellen. Samalla on mahdollista jakaa tietoa ruokailutottumuksista, tiedottaa ravitsemusasioista myös koteihin ja muuttaa asennoitumista kouluruokailua kohtaan myönteisemmäksi.

Muu toiminta

Järjestöt ovat merkittäviä ennaltaehkäisevän hyvinvointityön toteuttajia Pälkäneellä. Kunta tukee pälkäneläisiä järjestöjä vuosittain järjestöavustuksilla. Valkeakoski-opisto tarjoaa monipuolista kurssitoimintaa Pälkäneellä ja on myös keskeinen hyvinvointityön toimija kunnassa. Kirjastopalvelut tuottavat hyvinvointia edistäviä palveluita kaikenikäisille kuntalaisille. Kirjastopalvelut on tehnyt yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa vuosisuunnitelman ja toteuttanut sen mukaista toimintaa lasten ja perheiden lukemisen edistämiseksi. Vuonna 2025 kirjastopalveluilla on ollut iso rooli kaikkien kuntalaisten lukutaitoa ja lukuiltoa tukevan Lukupolku-toimintamallin kehittämisessä.

HYTE-yhteistyö hyvinvointialue Pirhan kanssa vuonna 2025

Vuosi 2025 oli Pirkanmaan hyvinvointialue Pirhan kolmas toimintavuosi ja yhteistyön muotoutuminen eri toimialueilla jatkui. Pirhan organisaatiomuutosten seurauksena hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksikkö siirtyi lasten, nuorten ja perheiden palveluiden alaisuuteen vuoden 2025 alusta alkaen. Pälkäneen kunnalla on edustus Pirhan eri työryhmissä, kuten hyvinvointikoordinaattoreiden verkostossa, perhekeskustoiminnassa sekä ehkäisevän päihdetyön työryhmissä. Sekä Pälkäneellä että Luopioisissa on viikoittain Pirhan toimesta lähitori, jossa iäkkäät ja vammaiset henkilöt saavat matalalla kynnyksellä palveluohjausta ja apua asiointiin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä hyvä yhteistyö ja vuorovaikutus Pirhan toimijoiden kanssa on keskeisessä roolissa. Yhteistyön muodot ovat selkeytyneet ja vakiintuneet vähitellen Pirhan saadessa omaa organisaatiotaan muotoutumaan. Erityisesti opiskeluhuollon osalta yhteistyö ja vuorovaikutus on säännöllistä ja jäsentynyttä. Vaikutusmahdollisuudet ovat kuitenkin varsin vähäiset hyvinvointialueen taloudellisten haasteiden takia. Opiskeluhuollon henkilöstössä on vaihtuvuutta ja palvelun saatavuudessa ollut katkoksia rekrytointivaikeuksien ja -viivästyksien takia. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilannekuvatyon osalta hyvinvointialueen ja kuntien välinen yhteistyö on tiivistynyt. Hyvinvointialue tuottaa kunnille tilannekuvaa maalaavaa keskeistä indikaattoritietoa, joka ohjaa hyvinvointityön painopisteiden valinnassa. Yhteisen tilannekuvan pohjalta valitut HYTE-työn painopisteet varmistavat eri toimijoiden työskentelyn samojen päämäärien eteen, mikä puolestaan lisää toiminnan vaikuttavuutta ja tehostaa resurssien käyttöä.

HYTE-työn tavoitteiden toteutuminen 2025 ja tavoitteet vuodelle 2026

Kunnan HYTE-työn tavoitteet määritellään laajaan hyvinvointikertomukseen sisältyvässä hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025. Hyvinvointityön painopisteet ovat 1) Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia; 2) Osallisuus ja vaikuttaminen; 3) Turvallinen elinympäristö; ja 4) Vaikuttavat palvelut.

Kuntalaisten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseksi on toteutettu hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä. Syksyllä 2025 lasten ja nuorten ruokailutottumuksien sekä ruokailon parantamiseksi perustettiin ruokaraati, jossa oppilaat voivat oppilaskunnan välityksellä vaikuttaa kouluruokailuun. Perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisällytettiin hyvinvointitaidot-oppimiskokonaisuus kolmas- ja seitsemäsluokkalaisten myös lukuvuonna 2025–2026. Kouluyhteistyön ja oppilashuollon toiminnassa lukuvuoden 2025–2026 teemana on jatkuva ryhmäytyminen, jonka tavoitteina on edistää mm. liikunnallista aktiivisuutta, aamupalan syömistä ja nepsy-tiimin tarjoamaa tukea. Liikunta- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuutta on edistetty valmistelemalla harrastuskalenterin käyttöönottoa. Ikäihmisille toteutettiin testamenttivarojen avulla monipuolisesti liikunta- ja kulttuuritoimintaa sekä tuettiin Valkeakoski-opiston liikunta- ja harrasteryhmiin osallistumista.

Eri ikäisten kuntalaisten osallisuutta on pyritty parantamaan kohdennetuilla toimenpiteillä. Nuorille on tarjolla säännöllistä nuorisotilatoimintaa sekä Ohjaamo-palvelua. Työelämän ulkopuolella olevien työikäisten sosiaalista osallisuutta sekä mielen hyvinvointia tuettiin ESR+-rahoitteisen Oiva Pälkäne -hankkeen avulla. Ikäihmisille on tarjolla kohtamispaikkatoimintaa sekä vapaaehtoistoimintaan perustuvaa kulttuuriluotsi-, Ulkoiluystävä- ja lauluystävä-toimintaa. Kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia edistettiin järjestämällä syksyllä 2025 Kunta kuulee ja vastaa -tilaisuus. Osallistava budjetointi toteutettiin myös vuonna 2025, jolloin äänestyksen voitti puujunapatio ja minigolfrata Luopioisiin.

Elinympäristön turvallisuuden edistämiseksi on jatkettu perheiden eriarvoisuutta vähentäviä toimenpiteitä, kuten lukuresepti-toimintamallia sekä koulujen kerhotoimintaa ja muuta edullista harrastetoimintaa. Kouluilla jalkautetaan jatkuvan ryhmäytymisen toimintatapaa, jolla vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja kouluyhteisöön kiinnittymistä.

Vuosi 2026

Vuoden 2025 aikana laadittiin edellisen valtuustokauden aikaista hyvinvointityötä kuvaava laaja hyvinvointikertomus sekä tulevan valtuustokauden hyvinvointityötä linjaava hyvinvointisuunnitelma 2026–2029. Laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 menee kunnanvaltuustoon käsiteltäväksi keväällä 2026. Hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa 2026–2029 on valmisteltu kunnan hyvinvointityöryhmässä, jossa on kunnan eri tehtäväalueiden, hyvinvointialueen, järjestöjen, vanhus- ja vammaisneuvostojen sekä seurakunnan edustus.

Hyvinvointisuunnitelman painopisteet pohjautuvat Pirhan hyvinvointisuunnitelmaan 2023–2026, Pälkäneen kuntastrategiaan sekä indikaattoritiedon antamaan tilannekuvaan Pälkäneen kunnan asukkaiden hyvinvoinnin nykytilasta. Pälkäneen kunnan hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 painopisteet ovat: 1) Terveelliset elintavat mielen hyvinvoinnin perustana; 2) Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen; ja 3) Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö. Jokaiselle painopisteelle on kirjattu tavoitteita sekä toimenpiteitä, joilla tavoitteisiin pyritään. Toimenpiteille on määritetty vastuutahot sekä arviointimittarit. Valtuustokauden aikana hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä arvioidaan, ja tarvittaessa tarkistetaan vuosittain valtuustolle annettavan hyvinvointitilinpäätöksen yhteydessä. Hyvinvointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä aletaan aktiivisesti toteuttamaan heti vuoden 2026 alusta alkaen.

Vuonna 2026 toiminnan painopisteenä on kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen monipuolisten, laadukkaiden ja houkuttelevien palveluiden avulla. Erityisesti painotetaan lähiluonnon hyvinvointia, terveyttä ja oppimista tukevien vaikutusten hyödyntämistä luontolähtöistä toimintaa sekä luonnon virkistyskäytön mahdollisuuksia ja saavutettavuutta lisäämällä. Liikuntapalveluiden toimenpideohjelma valmistuu käyttöön otettavaksi vuoden 2026 aikana.

Tammikuussa 2026 käynnistyi Yhteisövaikuttavuuden voimalla; Perheiden elintapaohjauksen polku Pirkanmaalla (PEP) -hanke, jonka tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden terveyttä edistäviä elintapoja. Hankkeen yhteydessä 4. luokan oppilailta ja heidän vanhemmiltaan kerätään tietoa liikuntaan ja ravitsemukseen liittyvistä aiheista. Tarkoituksena on toteuttaa lasten, nuorten ja perheiden ajatuksista lähtöisin olevia toimenpiteitä. Hanke tiivistää edelleen yhteistyötä Pälkäneen kunnan ja hyvinvointialueen välillä ja auttaa kehittämään lukuisten eri sidosryhmien kanssa toteutettavaa yhteistoimintaa. PEP-hankkeen yhteydessä valmisteltavat lasten liikunnallisuutta lisäävät toimet tukevat myös syksyllä 2026 voimaan tulevaa perusopetuslain merkittävää uudistusta, jossa liikunnallisen elämäntavan edistäminen nousee osaksi perusopetuslakia ja perusopetuksen opetussuunnitelmaa.

Syyskuussa 2024 perustettu monialainen Lukutaitotiimi jatkaa lukutaidon edistämistyötä. Vuoden 2026 aikana on tavoitteena ottaa käyttöön Pälkäneen kuntaan lukutaidon edistämisen toimenpideohjelma, jonka avulla kuntalaisten lukutaitoa kehitetään pitkäjänteisesti ja systemaattisesti. Ohjelman kautta pyritään ennen kaikkea luomaan lukutaitoa edistäviä rakenteita osaksi kunnan eri toimijoiden perustoimintaa niin, että toiminnot ulottuvat kaikkiin ikäryhmiin. Lukutaitotyön kehittäminen on myös Pälkäneen kulttuurisuunnitelman 2024–2030 yhtenä tavoitteena.

